

SEKTORINIŲ STRUKTŪRŲ VEIKLOS ORGANIZAVIMO GEROJI UŽSIENIO PATIRTIS

VIZITO ATASKAITA

(Projekto pavadinimas - „Sektorinės partnerystės kvalifikacijų sistemos plėtrai“, KPMPC)

---

1. Vizito šalis: Prancūzija.
2. Priimančioji organizacija: La Commission nationale de la certification professionnelle (CNCP).
3. Vizito laikotarpis: 2012 09 17 – 21.
4. Vizito dalyviai: Eglė Zybartienė, Dangira Juknevičienė, Lina Korienė (KPMPC), Vilma Čingienė (Apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų, turizmo, sporto bei poilsio SPK), Gintaras Labutis (Energetikos ir aplinkosaugos SPK).
5. Vizito tikslas: i) susipažinti su sektorinės (socialinės) partnerystės plėtojant kvalifikacijų sistemą gerąja patirtimi Prancūzijoje ir ii) pateikti praktines rekomendacijas Lietuvos sektoriniams profesiniams komitetams (SPK), atstovaujantiems socialinius partnerius profesinių kvalifikacijų sandaros srityje, o taip pat – Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centro (KPMPC) darbuotojams. Rekomendacijas sutelkti ties šiais klausimais – kaip organizuoti SPK ir kitų su socialiniais partneriais susijusių organizacinių struktūrų veiklą, užtikrinančią strateginius socialinių partnerių keliamus reikalavimus kvalifikacijoms ir jų sąrangai Lietuvoje.
6. Vizito uždaviniai:
  - i) Įgyti žinių apie Prancūzijos nacionalinę kvalifikacijų sistemą (kvalifikacijų lygiai, kvalifikacijų registrai, kvalifikacijas suteikiančios institucijos, kvalifikacijų sąsajos su Europos kvalifikacijų sąranga, kvalifikacijų palaikymo ir plėtotės sistema/struktūra, jos dalyviai ir t.t.).
  - ii) Įgyti žinių apie socialinių partnerių (verslo, darbuotojų, valdžios atstovų ir kitų suinteresuotų šalių) rolę plėtojant nacionalinę kvalifikacijų sąrangą; taip pat įgyti praktinių žinių apie socialinių partnerių bendradarbiavimą kuriant ir plėtojant kvalifikacijas formas.
  - iii) susipažinti su kelių ūkio šakų socialinių partnerių patirtimi kvalifikacijų kūrime ir darbuotojų mokyme (metalo apdirbimas, transportas ir logistika, statyba).

7. Pagrindiniai informacijos ir gerosios patirties pateikėjai.

	Vardas, pavardė	Pareigos, organizacija	Žinių ir perduodamos gerosios patirties sritis
1.	George Asseraf	Prezidentas, CNCP - La Commission nationale de la certification professionnelle	Prancūzijos kvalifikacijų sąranga, CNCP vaidmuo prižiūrint ir plėtojant nacionalinę kvalifikacijų sandarą. Penktojo lygmens kvalifikacijos (5-tasis Prancūzijos kvalifikacijų sąrangos lygmuo) ir socialinių partnerių rolė.
2.	B.Bouquet	Vykdančioji direktorė (Rapporteure générale), CNCP	Prancūzijos kvalifikacijų sąranga, CNCP vaidmuo, socialinių partnerių dalyvavimas plėtojant nacionalinę kvalifikacijų sąrangą.
3.	Monsef Semichi	Tyrėjas (Researcher), LE GROUPE AFT.IFTIM (nacionalinė transporto ir logistikos profesinio rengimo - mokymų asociacija, turinti 72 mokymo centrus ir 2000 asociacijos darbuotojų).	Kvalifikacijų formavimas transporto ir logistikos sektoriuje, kvalifikacijų standartų rengimo metodika ir jos taikymas kuriant ir diegiant kvalifikacijų standartą transporto sektoriuje, kvalifikacinių mokymų organizavimo ir vykdymo sistema.
4.	Jean Philippe Leroy	Vykdantysis direktorius, AGEFOS-PME (organizacija, atstovaujanti darbuotojus kvalifikacijų kėlime ir dalyvaujanti administruojant privalomas įmonių įmokas, skirtas darbuotojų kvalifikacijų įgijimui ir kvalifikacijų kėlimui (<i>Les Organismes Paritaires Collecteurs Agréés (OPCA)</i>).	Socialiniai partneriai – darbuotojų atstovų – dalyvavimas nacionalinėje kvalifikacijų sąrangos plėtotėje.
5.	Valérie Sort	Atstovė, AGEFOS-PME	Socialiniai partneriai (darbuotojų atstovai) ir jų veikla nacionalinėje kvalifikacijų sąrangos plėtotėje.
6.	Maurice Pinkus	Direktoriaus pavaduotojas (Directeur Délégué), l'UIMM – Union des industries et métiers de la métallurgie – metalurgijos ir su metalurgija susijusios prekybos asociacija, asociacijos atstovas CNCP	Socialinių partnerių indėlis (sektoriaus darbdavių atstovai) formuojant nacionalines sektorines kvalifikacijas.
7.	Olivier Dambrinne	Tarptautinių santykių atstovas, UIMM (metalurgija)	Socialinių partnerių įnašas (sektoriaus darbdavių atstovai) formuojant nacionalines sektorines kvalifikacijas.
8.	Brigitte Trocmé	Profesijų ir kvalifikacijų ekspertė (ECVET expert), Prancūzijos Nacionalinė švietimo ministerija	Ministerijoje kuriamos ir prižiūrimos sektorinės kvalifikacijos, ministerijos sąveika su sektoriaus atstovais.
9.	Marek Lawinski	Mokymų ir Europinių projektų vadovas, CCCA-BTP –	Pameistrystės - praktikų sistema ir jos vieta siekiant norimos kvalifikacijos, socialinių partnerių rolė

		Nacionalinis pameistrų komitetas statybos pramonėje (CCCA-BTP – Comité de concertation et de coordination de l'apprentissage du bâtiment et des travaux publics) - organizacija, atsakinga už praktikų-stažuočių-pameistrystės mokymo modelį (apprenticeship). Vienija 103 mokymo centrus (2012 m. apmokė apie 60 000 studentų).	mokymo ir kvalifikacijos suteikimo procese.
10.	Habib Marande	Projektų vadovas (European Training Foundation – ETFprojektai), CNCF	Regioninių kvalifikacijų kūrimo aspektai (turizmas, statyba) – ETF projektai
11.	Francis Petel	Konfederacijos atstovas, dirbantis su CNCF, CGPME (mažų ir vidutinių įmonių konfederacija – Confédération Générale des Petites et Moyennes Entreprises)	Sektorinių kvalifikacijų (standartų) kūrimo aspektai, socialinio partnerio – CGPME indėlis.

8. Gauta gerosios praktikos informacija ir rekomendacijos

1. Prancūzijos kvalifikacijų sandara	Rekomendacijos
Nuo 2002 n. šalies profesinių kvalifikacijų sąrangą sudaro profesinių kvalifikacijų registras (RNCP) ir institucija CNCF - nacionalinė profesinio sertifikavimo komisija institucija, atsakinga už kvalifikacijų registro priežiūrą ir plėtotę. Profesinės kvalifikacijos suskirstytos į 5 lygmenis (5-tasis lygmuo – žemiausias, jį atitinka 3 EQF lygmenį; 1 –asis lygmuo atitinka apjungtą 7 ir 8 EQF lygmenį). Kvalifikacijos apibrėžimas atitinka bendrai Europoje priimtą, t.y. asmuo laikomas kvalifikuotu, jei jis gali pademonstruoti žinias, „know-how“ ir gebėjimus (mokėjimus), kurie užtikrina, kad asmuo galės atlikti nustatytas užduotis ir veiklas, susietas su reikalaujamu atsakomybės ir veiklos autonomiškumo lygmeniu. Kvalifikacijos gali būti suteikiamos po pradinio ar tęstinio mokymosi, o taip pat įgytos savaiminiu būdu (pranc. Validation des Acquis de l'Experience (VAE)). Prancūzijoje kvalifikacijos kūrimo ir registravimo būtinai dalyvauja trys šalys: valstybė ir socialiniai partneriai	<p>i) Peržiūrėti Centrinio profesinio komiteto sudėtį, papildyti kvalifikacijų ekspertais.</p> <p>ii) aprašyti (formalizuoti) kvalifikacijų įgijimo kelius.</p> <p>iii) aprašyti (formalizuoti) nacionalinį kvalifikacijų registrą ir konkrečios kvalifikacijos įtraukimo į nac. registrą tvarką.</p> <p>iv) patikslinti kvalifikacijų tvarkymo (įgijimo, suteikimo, kokybės valdymo) procesus ir</p>

– darbdavių atstovai (asociacijos ir pan.) ir darbuotojų atstovai (paprastai – profesinės sąjungos). CNCP atlieka koordinatoriaus ir registratoriaus vaidmenį. CNCP sudaryta iš šių narių: 16 valstybės atstovų, 10 socialinių partnerių (5darbd., 5 darbuot.), 3 – pramonės prekybos rūmų, 3 – regionų, 11 – ekspertų, prezidento ir vykdančiojo direktoriaus. Ši institucija veikia nuolatos (centrinėje būstinėje valstybinį atlygį gauna prezidentas, vykdytysis direktorius ir 12 aptarnaujančių darbuotojų, kiti CNCP nariai veikia deleguotos laisvanorystės principu, t.y. jiems atlygį už veiklas CNCP moka jų atstovaujamos organizacijos).

Profesinės kvalifikacijos suteikiamos trejopai: i) „nuo valstybės“ (apima visus diplomus, kuriuos suteikia universitetai ir kitos mokyklos), ii) kvalifikacijos, kurias suteikia konkrečių ekonominių sektorių institucijos (tai – socialinių partnerių atsakomybė), ir iii) kvalifikacijos, kurias savo vardu suteikia prekybos rūmai, viešos ir privačios institucijos ar ministerijos. (Įdomu tai, kad įvairios ministerijos taip pat dalyvauja kvalifikacijų kūrimo ir teikimo veiklose ir nedeleguoja šios atsakomybės Nacionalinei švietimo ministerijai). Kvalifikacijų suteikėjai gali pasirinkti – įtraukti ar neįtraukti kvalifikacijų į nacionalinį registrą, tačiau, kaip rodo patirtis, daugelis institucijų siekia kvalifikacijų įtraukimo į registrą. Jei kvalifikacijos yra registruojamos CNCP, tai atliekama laikantis nustatytų CNCP tvarkų ir taisyklių. Reikia pažymėti, kad šiuo metu nacionaliniame registre (RNCP) yra įregistruota daugiau nei 5 000 kvalifikacijų.

CNCP veikia kaip sistema, užtikrinanti bendradarbiavimą tarp valstybės ir socialinių partnerių bei kitų suinteresuotų. Prancūzijoje yra visokeriopai skatinamas Valstybės ir socialinių partnerių bendradarbiavimas kuriant, atnaujinant ir registruojant kvalifikacijas. Tai yra sąlygota šalies tradicijų ir įstatymų, kurie numato išskirtinį CNCP vaidmenį kvalifikacijų sistemoje. Kita vertus, CNCP teikia konsultacijas kiekvienam naujos kvalifikacijos kūrėjui (tai paima ir kvalifikacijas, kurios reikalingos aukštosios studijos). Reikėtų taip pat paminėti, kad Prancūzijos kvalifikacijų sistemoje profesinės ir bendrosios kvalifikacijos nėra aiškiai atskirtos, ir kai kurios bendrosios kvalifikacijos nėra įtrauktos į nacionalinį registrą (RNCP).

atsakomybes už kvalifikacijų sistemos valdymą (patikslinti lietuviškosios „kvalifikacijų valdymo institucijos“ vaidmenį)

2. Socialinių partnerių rolė prižiūrint ir plėtojant profesines kvalifikacijas	Rekomendacijos
<p>Didėjant ekonominių pokyčių kaitai socialiniai partneriai (darbdavių ir darbuotojų atstovai) siekia padidinti savo įtaką rengiant ūkio šakų specialistus ir teikiant adekvačias kvalifikacijas. Didesnės pramonės šakos yra įkūrusios ir toliai plėtoja specializuotus profesinio mokymo centrus, kuriuose apmoko būsimus savo pramonės šakos darbuotojus, kelia specifinės ūkio šakos darbuotojų kvalifikaciją, aktyviai (kartu su CNCP) veikia kurdami kvalifikacijų standartus, paremtus reikalaujamomis kompetencijomis, kurios lengvai susiejamas su mokymosi pasiekimais, rengia įvairias mokymo programas ir kvalifikuotus profesijos mokytojus – instruktorius. Be Nacionalinės švietimo ministerijos, prižiūrinčios nacionalinių diplomų (kvalifikacijų) teikimą ir darbo ministerijos, teikiančius profesinius diplomus, socialiniai partneriai rūpinasi specialistinių kvalifikacijų kūrimu ir suteikimu (suteikiami profesiniai sertifikatai - CQP – Certificat de Qualification) ir kai kurių privalomų kvalifikacijų suteikimu reguliuojamuose srityse.</p> <p>Specialistų rengimo ir finansavimo sistemoje laikomasi savitarpio finansavimo principo, t.y. visos pagrindinės suinteresuotos šalys dalyvauja finansuojant mokymus, sąlygojančius kvalifikacijos įgijimą (tai - Valstybė, regionai; įmonės finansuoja savo lėšomis ir mokėdamos privalomas įmokas, skirtas profesinių įgūdžių ir kvalifikacijų įgijimo finansavimui (sistema OPCA), taip pat – mokėdamos privalomas įmokas į pameistrystės-praktikos finansavimo sistemą; papildomai mokymai finansuojami šakinių asociacijų įnašais, skirtais kvalifikacijos įgijimui ir kėlimui. Reikia pastebėti, kad toks įstatymu numatytas savitarpiškumo (privalomo finansavimo) metodas labai skatina socialinius partnerius bendradarbiauti.</p> <p>Kita vertus, Prancūzijoje socialinė partnerystė realizuojama per šias pagrindines organizacijas: penkias darbuotojų profsąjungas (ši 5 profsąjungų schema buvo formalizuota po antrojo pasaulinio karo) ir tris darbdavių sąjungas/asociacijas – didelių įmonių, mažų ir vidutinių ir amatininkų. Kiekvienoje asociacijoje įmonės pasidalija pagal ūkines-</p>	<p>i) Naujajame programavimo laikotarpyje numatyti kvalifikacijų įgijimo ar kėlimo finansavimo priemones, kuriose projekto dalyviai – darbdavių ir darbuotojų atstovai (valstybę atstovauja ESF); taip imituojama socialinių partnerių veikla.</p> <p>ii) praveisti informacinius renginius pagrindinėse profesinėse asociacijose ir paskatinti įkurti jose specialistinių kvalifikacijų kūrimo struktūras.</p> <p>iii) atlikti kolektyvinių sutarčių peržiūrą (ten, kur jos egzistuoja) ir rekomenduoto pataisas, susijusias su privalomu darbuotojų mokymu, vedančiu prie kvalifikacijos suteikimo.</p> <p>iv) inicijuoti kolektyvines sutartis, skirtas tik kvalifikacijos kėlimui (ten, kur neegzistuoja tradicinės kolektyvinės sutartys).</p> <p>v) specifinėje pramonės šakoje – elektros energetikoje įvykdyti specifinį elektromontuotojo</p>

profesines veiklas, po to vedamos derybos dėl savo ūkio šakos kolektyvinio susitarimo. Šie kolektyviniai susitarimai apima apie 95 proc. Visų šalies darbuotojų. Valstybės lygyje visa tai formalizuoja darbo/užimtumo įstatymas. Esant tokiai daugiapakopei susitarimų sistemai (susitarimai įmonės lygyje, ūkio šakos susitarimai, darbo įstatymas), kvalifikacijų įgijimas, būdamas svarbia kolektyvinio susitarimo dalimi, taip pat įgauna formalizuotą struktūrą. Reikia pastebėti, kad apie dvidešimt procentų lėšų, reikalingų profesiniam mokymui, gaunama iš socialinių partnerių.

Įstatymuose ir kituose aktuose yra įrašyti įmonių įsipareigojimai mokyti savo darbuotojus ir finansuoti dalį jų mokymo išlaidų (mutualising system – savitarpio sistema), kuri paremta privalomomis įmokomis nuo darbuotojų darbo užmokesčio fondo. Įmonių įnašai kaupiami OPCA fonde ir skirti darbuotojų mokymo planų finansavimui (įmonės iki 10 darbuotojų moka apie 0.55 proc., nuo 10 iki 19 – 1,05 proc., nuo 20 darb. – 1.6 proc. nuo DU fondo). Papildomai – pameistrystės mokymams privalomai skiriama – 0,18 proc. DU fondo. Galima teigti, kad, esant privalomai finansavimo sistemai, įmonių motyvaciją reikalauti tinkamos mokymų kokybės ir reikalingų kvalifikacijų labai padidėja.

Prancūzų socialiniai partneriai yra aktyviai įsitraukę į profesinių kvalifikacijų/diplomų kūrimo ir egzaminavimo procesus. Tai visą kvalifikacijos ciklą: naujų diplomų poreikio analizę, profesijų analizę ir mokymo modulių, susijusių su kvalifikacijai reikalingomis kompetencijomis kūrimą. Socialinių partnerių dalyvavimo kvalifikacijų kūrime sistema apima mokymų ir tyrimo centrus, o taip pat pameistrystės sistemas, t.y. specifines sutartis, kuriose mokynys, mokymo centras ir įmonė dalijasi savo rolėmis ir atsakomybėmis. (pvz. 1 mokymosi savaitė – mokymosi centre, 3 savaitės – įmonėje).

Veikiant kvalifikacijų srityje efektyviai socialinės Partnerystės sistemai, gerai patenkinami šie pagrindiniai reikalavimai: i) tiksliai nustatomi įmonės poreikiai kvalifikacijoms (žinioms, gebėjimams- kompetencijoms), vyksta tinkamas sektorinis dialogas nustatant sektorines kvalifikacijas, kurios optimaliai susiejamos su darbo vietomis ir sektoriaus profesijomis; kita

pameistrystės pilotinį projektą.

<p>vertus įmonės yra tampriai susiejamos su mokymo institucijomis (derinami mokymosi periodai, pameistrystės programos ir t.t.) tuo pačiu tai užtikrina europinį mobilumą (pvz. tarptautinės pameistrystės programos ir pan.). Socialiniai partneriai ypatingą dėmesį skiria žemiausiojo ir viduriniojo lygio profesiniam mokymui (5, 4, 3 lygiai) ir kvalifikacijos (tai CQP ir panašūs sertifikatai).</p>	
<p>3. Ūkio šakų socialinių partnerių patirtis kvalifikacijų kūrime ir darbuotojų mokyme</p>	<p>Rekomendacijos</p>
<p><u>Transportas ir logistika</u></p> <p>AFT-IFTIM asociacija vienija 24 000 įmonių ir 32 profesines asociacijas. Ši institucija vadovauja- vykdo profesinį mokymą ir teikia su mokymu susijusias paslaugas, tokias kaip: jaunimo profesinis orientavimas, techninė pagalba kuriant naujas mokymo programas ir mokymo produktus, teikia mokymo paslaugas, vykdo studijas ir tyrimus, susietus su kvalifikacijomis. Kiekvienais metais apmoko apie 300 000 asmenų. Moko automobilių vilkikų, ir autobusų vairuotojus, transporto ir logistikos technikus, ekspeditorius, transporto ir logistikos menedžerius ir įmonių vadovus. Asociacijos ekspertai yra pasiekę profesinį lygį kuriant kvalifikacijas. Kūrimo grandinė paremta socialinio ir ekonominio konteksto analize, darbo vietos įmonėse analize, tipinių profesijų identifikavimu, darbo profilio-sąrašo sukūrimu ir kvalifikacijos standarto parengimu. Asociacija turi dalyvavimo patirtį kuriant transeuropines kvalifikacijas transporto ir logistikos srityje (tai EURO TRANS LOG projektas, jame dalyvavo 8 Europos šalių atstovai). Šios šakos kvalifikacijų finansavimą ir plėtotę reguliuoja kolektyviniai susitarimai. Transportas ir logistika - labai gerai struktūruota pramonės šaka, galinti būti geru pavyzdžiu kitoms šakoms, aktyviai bendradarbiaujanti su CNPC.</p> <p><u>Metalurgija</u></p> <p>Viena iš seniausiai ir ko gero geriausiai sistemiškai organizuota pramonės šaka. Pasižymi: internacionališkumu (talentų karai), nuolatos didėjančiais reikalavimais kompetencijoms bei vis didėjančiu susidomėjimu profesiniais mokymais. UIMM – Union des industries et métiers de la métallurgie – -</p>	<p>i) esant galimybei – įtraukti transporto ir logistikos sektorių į pilotinį (šio metu vykdomą) kvalifikacijų rengimo standartų projektą.</p> <p>ii) rekomenduojama iš UIMM perimti patirtį, susietą su elektronikos ir telekomunikacijos kvalifikacijų standartais.</p>

asociacija Apima 43 000 įmonių, 1.7 milijono darbuotojų; apima tokias sritis, kaip aeronautika, automobiliai, geležinkelio pramonę, laivų statybą, gynybą, elektroniką ir telekomunikaciją, energijos įrangos gamybą ir pramonės įrangą. UIMM yra pasirašius bendradarbiavimo sutartį su profsąjungomis (UIMM atstovauja 78 vietinės darbdavių asociacijas). Mokymo programos parengiamos tenkinant įsidarbinimo ir reikalingų kompetencijų ugdymo reikalavimus (pradžioje galvojama apie profesiją (kompetencijas, kvalifikacijas), po to – apie mokymus). Asociacija UIMM apima 3500 nuolatinių ekspertų ir mokytojų tinklą, 45 profesinio rengimo centrus, 50 pameistrystės centrų, 23 institutus skirtus pramonės inžinieriams ir technologijoms. Finansavimas – standartinė šalies schema (OPCA, Valstybė, regionų ir įmonių įnašai). 2010 m. mokėsi šioje sistemoje 608 000 asmenų.

Statyba

Tai sritis su efektyviai veikiančiais socialiniais partneriais, kurie aktyviai dalyvauja kvalifikacijų parengimo, mokymo ir vertinimo procese. CCCA-BTP – Nacionalinis pameistrystės komitetas statybos pramonėje yra parengęs profesinių veiklų žinyną, kuriame profesijos detalizuotos pagal funkcijas ir veiklas/užduotis. Komitetas koordinuoja pagrindinius pameistrystės kvalifikacijų suteikimo proceso dalyvius (mokymo centras, komitetas įmonė). Komitetas aktyviai bendradarbiauja su Finansų ir Nacionalinio švietimo ministerijomis. Komitetas atsakingas už šio specifinio mokymosi būdo (kvalifikacijos įgijimo) kokybę (diplomą suteikia Nacionalinė švietimo ministerija). Pameistrystės sistemą finansuoja regioninė valdžia, mokami privalomi įmonių įnašai į pameistrystės fondą, kiti įnašai. Komitetas taip pat teikia konsultacijas. Yra sukurta ir įdiegta kokybės valdymo sistema, sukonstruoti kokybės indikatoriai. Dalyvauja tarptautiniuose projektuose (REFORM E, apima 9 šalis). Taip pat apmoko mokytojus ir suteikia jiems kvalifikacijas.

iii) esant galimybei – įtraukti statybos šaką į pilotinį kvalifikacijų rengimo projektą.

iv) paskatinti bent vienos pramonės šakos atstovus įsitraukti į tarptautinį kvalifikacijų projektą (KPMPC – projekto koordinatorius).